

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
Δευτέρα 15 Ιουνίου 2020
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
(Ενδεικτικές Απαντήσεις)

A1. Στο δοθέν απόσπασμα τονίζεται ο ευεργετικός χαρακτήρας της λογοτεχνίας, η οποία θεωρείται παραγωγική απασχόληση που απαιτεί πνευματική διαύγεια. Η ουσιαστική ανάγνωση αντιτίθεται στην αυτοπροβολή από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τη διεκδίκηση του τίτλου του ιδανικού αναγνώστη. Προσφέρει οικειότητα και ασφάλεια και καταργεί χρονικούς περιορισμούς προϋποθέτοντας αφοσίωση. Ο θεραπευτικός χαρακτήρας της έγκειται στη δυνατότητα να παρασύρει τον αναγνώστη σε έναν αγνό και ανεπηρέαστο από τις εκάστοτε συνθήκες κόσμο.

B1.

α. Λάθος: 1^η παράγραφος 1^{ου} κειμένου («μία δημιουργική ενασχόληση»), («όχι να σου επιβάλλεται εξωτερικά»).

β. Λάθος: 5^η παράγραφος 1^{ου} κειμένου («δε βιάζομαι να αποτελειώσω... σε έναν αλλόκοτο χωροχρόνο»).

γ. Λάθος: 5^η παράγραφος 2^{ου} κειμένου («Ίσως γιατί το γράφειν ... που τελικά τους καταβάλλει»).

δ. Λάθος: 3^η παράγραφος 2^{ου} κειμένου («Μέσα στην ιστορία του κόσμου... καθένας με τον τρόπο του, γράφουν»).

ε. Σωστό: 7^η παράγραφος 1^{ου} κειμένου («Και να η θαυματουργή ίαση... οπλίζουν με κουράγιο») + 5^η παράγραφος 2^{ου} κειμένου («παρηγοριά για τη θνητότητα που τους πολιορκεί»).

B2 α. Σημεία στίξης: θαυμαστικό που δηλώνει έκπληξη, απροσδόκητο γεγονός («τι ειρωνεία!»)

διπλή παύλα που δηλώνει προσθήκη σχολίου αναδεικνύοντας emphaticά («-τι ειρωνεία-) ότι ο κλεμμένος χρόνος της νεανικής ηλικίας για την ενασχόληση με το διάβασμα αποτέλεσε τελικά διαμορφωτικό στοιχείο της προσωπικότητάς του στην ώριμη ηλικία

Σχήματα λόγου: 4^η Μεταφορά, «Δεν ασκώ πρωταθλητισμό ανάγνωσης...». Με τη μεταφορά αυτήν θέλει να δηλώσει ότι η λογοτεχνική ανάγνωση για τον

συγγραφέα δεν αποτελεί μια διαδικασία ψυχαναγκαστικού καταναγκασμού, εν είδει πρωταθλητισμού, αλλά εκπορεύεται από την εσωτερική φύση και τις αναζητήσεις του ατόμου.

Αντίθεση: 3^η «Στα κοινωνικά δίκτυα πολλοί αναφέρουν ... πιο αδέσμευτο». Χρησιμοποιείται η αντίθεση για να γίνει φανερή η διάσταση ανάμεσα στο κοινωνικό σύνολο («πολλοί») και στον ίδιο τον συγγραφέα («για εμένα») ως προς τη σχέση με την ανάγνωση των βιβλίων. Η αντίθεση καθιστά το κείμενο πιο ζωντανό και άμεσο.

Προσωποποίηση: 7^η «Τέτοια κείμενα έρχονται και γιατρέυουν την ψυχή». Η λογοτεχνία προσωποποιείται αποκτώντας το ρόλο του γιατρού που θεραπεύει την ψυχή του ανθρώπου. Με τον τρόπο αυτό φανερώνει την τεράστια αξία της για τον άνθρωπο.

β. Το συγκεκριμένο ερώτημα δημιουργεί προβληματισμό στον αναγνώστη, τονίζοντας τη ματαιότητα της συγγραφής λόγω της θνητής φύσης του ανθρώπου. Παράλληλα, προσδίδεται στο κείμενο:

- Προφορικότητα
- Υποκειμενικότητα
- Αμεσότητα/ οικειότητα
- Ζωντάνια/ παραστατικότητα/ δραματικότητα
- Υφολογική ποικιλία

προσελκύοντας τον αναγνώστη και εγείροντας το αναγνωστικό του ενδιαφέρον.

Β3. Σύμφωνα με την τρίτη παράγραφο του κειμένου, οι άνθρωποι κερδίζουν τη μάχη με τον χρόνο μέσω του «γράφειν». Στην επιστήμη, την ιστορία, τις τέχνες, τα γράμματα, κατόρθωσαν να «μείνουν ζωντανοί» μέσω των γραπτών τους. Τα κείμενά τους «έχτισαν» υστεροφημία, αποτέλεσαν κτήμα ες αεί της ανθρωπότητας και ισχυρό όπλο για τη μάχη με τη θνητότητα. Έτσι, πέτυχαν πνευματική αθανασία και λειτούργησαν ως παρακαταθήκη για την ανθρωπότητα.

Θέμα Γ

Γ1. Κεντρικός άξονας στο μοντέρνο ποίημα του Τ. Πατρίκιου αποτελεί η ποίηση και όλα όσα μας προσφέρονται από την ανάγνωση και την ενασχόλησή μας με αυτή. Μέσα από την **επανάληψη** της λέξης («πράγματα») παρουσιάζεται να δίνει όλες τις απαντήσεις ή να βρίσκεται παρούσα σε κάθε πτυχή του ανθρώπινου βίου. Έτσι, μας συνοδεύει σε πρωτοϊδωμένες καταστάσεις («Εκεί που αναρωτιέσαι για πράγματα που πρώτη φορά αντικρίζεις»), μας βοηθάει να επαναπροσδιορίσουμε («για πράγματα

χιλιοειπωμένα που έχουν πια περάσει») και ακόμα όταν αισθανόμαστε έκπληξη είναι παρούσα («για πράγματα που ξαφνιάζουν και γίνονται κάθε μέρα»). Συνοδοιπόρος στις σημαντικές αποφάσεις, στις ασήμαντες, αρωγός στα δύσκολα, δρομοδείκτης ζωής. Στο έργο είναι κυρίαρχη η παρουσία του **β' ενικού ρηματικού προσώπου** («αναρωτιέσαι, αντικρίζεις, έλεγες, έβλεπες, απορείς»), το οποίο προσδίδει διαλογικό χαρακτήρα στο έργο και καθιστά οικείο και φιλικό το ύφος. Παράλληλα, αναδύεται ένας έντονος **εξομολογητικός τόνος**, μέσω του **εσωτερικού μονολόγου** καθώς το ποιητικό υποκείμενο συνδιαλέγεται με τον ίδιο του τον εαυτό εκφράζοντας βιώματα, σκέψεις και συναισθήματα που σημάδεψαν τη ζωή του καθώς διαμορφώνεται μια επικοινωνία με το ίδιο του το «εγώ» («για πράγματα που τα φοβήθηκες και απέφυγες να αναλάβεις»). Καταληκτικά, με έμφαση τονίζεται ο σημαντικότερος ρόλος της ποίησης στη ζωή του ανθρώπου που τον απολυτρώνει δίνοντας διέξοδο στους προβληματισμούς και τις αγωνίες του. («Εκεί επάνω σε βρίσκει η ποίηση»).

Ο ρόλος της ποίησης στην προσωπική μου ζωή είναι ιδιαίτερος ευεργετικός και κατευναστικός. Συγκεκριμένα, η ανάγνωση ενός ποιήματος με γαληνεύει, με ξεκουράζει, με παρηγορεί, με βοηθάει να ονειρεύομαι και αποτελεί έναυσμα για ενδοσκόπηση και εσωτερική αναζήτηση. Ακόμα περισσότερο, συμβάλλει στην αυτοβελτίωσή μου καθώς μέσα από τη μελέτη της ενεργοποιείται η σκέψη μου, εγείρονται προβληματισμοί και κατανοώ τον κόσμο γύρω μου.

Δ1. ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟ

Στον κόσμο των social media είναι αλήθεια ότι η σχέση των νέων με το βιβλίο καθίσταται προβληματική. Είναι τόσες οι προκλήσεις του διαδικτύου και οι προσλαμβάνουσες της εικονικής πραγματικότητας που ο νέος αδυνατεί να συγκεντρωθεί και να εστιάσει στην ανάγνωση ενός βιβλίου.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ Ο ΝΕΟΣ ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΕΠΕΙΔΗ

- Εστιάζει στο αδιάκοπο σερφάρισμα περιηγούμενος σε ιστοσελίδες ποικίλου περιεχομένου.
- Ασχολείται με την κατασκευή του εαυτού του στο διαδίκτυο επιμελούμενος την αυτοεικόνα του.
- Συνομιλεί μανιωδώς με φίλους ή γνωστούς (τσατ, μηνύματα, εικόνες) καθιστώντας την επικοινωνία, μέσο και όχι σκοπό.
- Στους γρήγορους ρυθμούς ζωής είναι δύσκολο να αφιερώσει ποιοτικό χρόνο σε δεξιότητες που απαιτούν συγκέντρωση.

Στην περίπτωση αυτή **διαχειρίζεται το χρόνο** του ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες του. Ειδικότερα ασχολείται:

- με τον αθλητισμό

- με τη μουσική
- με τον κινηματογράφο
- με τα χόμπι και τις κλίσεις του
- με τις σχολικές του υποχρεώσεις

ΩΣΤΟΣΟ:

Υπάρχουν και νέοι που παρά την τεχνοκρατούμενη εποχή μας θεωρούν το βιβλίο καταφύγιο, μια μικρή όαση που αποτελεί το ανάχωμα στη μηχανοποίηση του ανθρώπου. Οι νέοι αυτοί διαβλέπουν στο βιβλίο αρετές που γεμίζουν δημιουργικά τον προσωπικό τους χρόνο.

Η ΣΧΕΣΗ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΜΕ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ Ο ΝΕΟΣ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΕΙΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Ο νέος αυτός διαβάζει τα αναγνώσματα που προτιμά, και μέσω αυτών προσπαθεί να ξεκλέψει χρόνο για να ικανοποιήσει τις ανησυχίες του τις συναισθηματικές του αγωνίες, τις πνευματικές και γνωστικές του ανάγκες.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

- Το βιβλίο αποτελεί κίνητρο για δημιουργικές δραστηριότητες όπως η συγγραφή, η έρευνα, ο στοχασμός.
- Δίνει ποιοτική διάσταση στη διαχείριση και αξιοποίηση του χρόνου.
- Αποτελεί «ίαση της ψυχής». Είναι το κλειδί που ξεκλειδώνει έναν κόσμο με ήρωες, χαρακτήρες και ιστορίες που παρασύρουν τον κάθε αναγνώστη και άγουν την ψυχή.
- Είναι ένα ορθάνοιχτο παράθυρο στον κόσμο. Είναι μια τεράστια δεξαμενή πνεύματος που καλλιεργεί τον στοχαστικό νου και την κρίση όποιου εντρυφά στα νοήματα του γραπτού λόγου.
- Δίνει μια ανάσα στο νέο, που καλούμενος να διαχειριστεί τις πολλαπλές του υποχρεώσεις, προσφεύγει στο βιβλίο για να συνομιλήσει με τον εαυτό του, να αφουγκραστεί τα θέλω του.
- Με το βιβλίο ο νέος δραπετεύει από τον καταγισμό της εικόνας, καλλιεργεί τη φαντασία του και πλάθει τον δικό του κόσμο, με υλικά τη σκέψη και το λόγο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Δεν υπάρχει απόλυτη απάντηση σχετικά με τη σχέση του νέου με το βιβλίο. Ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του καθένα, τον παραστατικό του ορίζοντα και τα ενδιαφέροντά του, το βιβλίο εμπίπτει είτε στις άμεσες προτεραιότητές του είτε πέφτει σε δεύτερη μοίρα.